

MS-103

March-2019

B.Ed., Sem.-IV

B-112 : Psychology

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

14

- (1) અનુબંધ એટલે શું ? મનોવિજ્ઞાનનો અન્ય વિષયો સાથેનો અનુબંધ સહઉદાહરણ સમજાવો. 7
- (2) વિવિધ સહ અભ્યાસિક પ્રવૃત્તિઓની યાદી બનાવી તેની મનોવિજ્ઞાનિક ઉપયોગિતા જણાવો. 7

અથવા

- (1) મનોવિજ્ઞાનિક ખંડની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી, મનોવિજ્ઞાનિક ખંડના સાધનોની યાદી બનાવી, મનોવિજ્ઞાનના શિક્ષક તરીકે મનોવિજ્ઞાનિક ખંડની જાળવણી માટે શું પગલાં લેશો ?
- (2) ધોરણ-11 અને 12ના વિદ્યાર્થીઓની મદદથી મનોવિજ્ઞાન વિષય પર સામાયિક તૈયાર કરવું છે તો બાળકોને કેવી રીતે પ્રોત્સાહિત કરશો અને કેવા પ્રકારના લેખ સામેલ કરવા માર્ગદર્શન આપશો ?

(B) નીચે આપેલ છ બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ઉત્તર આપો :

4

- (1) મનોવિજ્ઞાનની સૌપ્રથમ વ્યાખ્યા શું બની હતી ? તે જણાવો.
- (2) આપે વાંચેલા મનોવિજ્ઞાનના કોઈપણ બે સામાયિકોના નામ જણાવો.
- (3) વર્ગખંડમાં શિક્ષક-વિદ્યાર્થી વચ્ચેનો વ્યવહાર થાય છે તે કેવા પ્રકારનો હોવો જોઈએ ?
- (4) મનોવિજ્ઞાનનો ગણિત વિષય સાથેનો અનુબંધ સહઉદાહરણ જણાવો.
- (5) મનોવિજ્ઞાનિક પ્રયોગશાળા કેવા સ્થાને અને કેવી પરિસ્થિતિમાં હોવી જોઈએ ?
- (6) તમારી શાળામાં મનોવિજ્ઞાન કોર્નર બનાવો છે તો તેમાં શેનો શેનો સમાવેશ કરશો ?

2. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

14

- (1) ઉચ્ચતર માધ્યમિકમાં મનોવિજ્ઞાન વિષયના શિક્ષક બનવા માટે કેવા પ્રકારના વ્યાવસાયિક અને શૈક્ષણિક લાયકાત હોવી જરૂરી છે ? તેમજ તેમનામાં કેવા પ્રકારના કૌશલ્યો હોવા જોઈએ ? 7
- (2) પાઠ આયોજન તૈયાર કરતી વખતે સંદર્ભ સાહિત્યનો ઉપયોગ કરીએ છીએ શા માટે ? ઉદાહરણ આપી સમજાવો. 7

અથવા

- (1) મનોવિજ્ઞાનિક ખંડની પ્રવૃત્તિઓ સવિસ્તાર જણાવો.
- (2) મનોવિજ્ઞાનિક પ્રયોગશાળામાં અથવા ખંડ બનાવવામાં શાળાને શું મુશ્કેલી પડે છે ?

- (B) નીચેના આપેલ પાંચ બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો : 3
- (1) વિદ્યાર્થીઓમાં મનોવિજ્ઞાન વિષય પ્રત્યે રસ જાગૃત થાય તે માટે શિક્ષક તરીકે તમે શાળામાં શું પગલાં લેશો ?
  - (2) મનોવૈજ્ઞાનિક મંડળના હેતુઓ જણાવો.
  - (3) કયા પ્રકારના શૈક્ષણિક સાધનો મનોવિજ્ઞાનના ખંડમાં હોવા જોઈએ તેની યાદી બનાવો.
  - (4) સંદર્ભ પુસ્તકોનો ઉપયોગ શા માટે જરૂરી છે ?
  - (5) અસરકારક મનોવિજ્ઞાનના શિક્ષકની બે લાક્ષણિકતા જણાવો.

3. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

- (1) આદર્શ પાઠ્યપુસ્તકના લક્ષણો જણાવી, તે લક્ષણોના સંદર્ભમાં ધોરણ-11ના પાઠ્યપુસ્તકની ચર્ચા કરો. 14
- (2) મગજ વિષયવસ્તુ ભણાવતી વખતે તમે કેવા પ્રકારના શૈક્ષણિક સાધનોનો ઉપયોગ કરશો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. 7

અથવા

- (1) શૈક્ષણિક સાધનોની ઉપયોગિતા જણાવી, તેના ફાયદા અને મર્યાદા સમજાવો.
- (2) પાઠ્યપુસ્તકની ઉપયોગિતા શિક્ષક/વિદ્યાર્થી માટે શું છે ? સમજાવો.

(B) નીચે આપેલ છ બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ઉત્તર આપો :

- (1) સૌપ્રથમ મનોવૈજ્ઞાનિક પ્રયોગશાળાની સ્થાપના કોના દ્વારા અને ક્યાં થઈ હતી ? 4
- (2) શ્રાવ્ય પ્રકારના શૈક્ષણિક સાધનોની યાદી જણાવો.
- (3) દૃશ્ય-શ્રાવ્ય સાધનોના નામની યાદી જણાવો.
- (4) ઓ.એચ.પી.નું પુરું નામ જણાવો.
- (5) શૈક્ષણિક સાધનોની બે ઉપયોગિતા જણાવો.
- (6) એલ.સી.ડી.પ્રોજેક્ટરના બે ફાયદા જણાવો.

4. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

- (1) વ્યવસ્થાપકોનાં મૂળભૂત કાર્યો વર્ણવો. 14
- (2) પશ્ચિમી સંસ્કૃતિ અને સુખાકારીની સમજૂતી આપો. 7

અથવા

- (1) પ્રેરણા એટલે શું ? પ્રેરણાચક્રની સમજૂતી આપો. 7
- (2) ચેતના અંગેના ભારતીય વિચાર વર્ણવો.

(B) નીચે આપેલ પાંચ બહુવૈકલ્પિક પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો :

- (1) ભાવાતીત ધ્યાનનાં પ્રણેતા કોણ છે ? 3
- (2) આવેગનો દ્વિઘટક સિદ્ધાંત કોણે આપ્યો છે ?
- (3) બિનશાબ્દિક સંકેતોને પારખવામાં કોણ વધુ કુશળ જોવા મળે છે ?
- (4) મનોવિજ્ઞાનની એક શાખાને – વિધાયક મનોવિજ્ઞાન એવું નામ કોણે આપ્યું ?
- (5) કર્મચારીની પસંદગી માટેની પદ્ધતિઓમાં કોનો સમાવેશ થતો નથી ?

MS-103

March-2019

B.Ed., Sem.-IV

B-112 : Psychology

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Answer the following questions :

14

- (1) What is Correlation ? Explain with illustration the correlation of psychology with other subjects. 7
- (2) List different co-curricular activities and mention their psychological importance. 7

OR

- (1) Clarify the concept of psychology room. List the tools of psychology room and as a psychology teacher, what you will do to maintain the psychology room ?
- (2) Psychology Subject magazine has to be prepared with the help of class 11th and 12th student, so how will you motivate them and guide them about what type of article to be selected for magazine ?

(B) Answer any four out of the following six questions :

4

- (1) What was the first definition of psychology ? Mention it
- (2) State names of any two magazines of Psychology which you have.
- (3) Which type of student- teacher relationship should be there in classroom ?
- (4) Explain with example the correlation of psychology with mathematics subject.
- (5) Psychology lab should be at what place and situation.
- (6) In your school psychology corner has to be developed. What things you will include in it ?

2. (A) Answer the following questions :

14

- (1) Explain the educational qualification, professional competency and skills to become a psychology subject teacher in higher secondary school. 7
- (2) Explain with example why reference book is used while planning a lesson plan. 7

OR

- (1) Explain the activities of Psychology club in detail.
- (2) What difficulties school faces in constructing Psychology club or Psychology lab ?

(10) Answer any three out of the following five questions :

3

- (1) What you will do as a teacher to create interest in students for psychology subject ?
- (2) State the objectives of Psychology club.
- (3) List the teaching aids which should be there in psychology room.
- (4) Why use of reference book is important ?
- (5) State two characteristics of effective psychology teacher.

3. (A) Answer the following questions :

14

- (1) State the characteristics of ideal textbook and with reference to those characters evaluate the class XI textbook of psychology. 7
- (2) Explain with example which type of teaching aids you will use to teach the topic mind. 7

OR

- (1) State the uses of teaching aids and also explain the merits and demerits of teaching aids.
- (2) Explain the importance of textbook for teachers and students.

(B) Answer any four out of the following six questions :

4

- 3 (1) Who established first psychology lab and where ?
- 5 (2) List out name of audio type of teaching aids.
- 4 (3) List out name of audio-visual type of teaching aids.
- 1 (4) Give the full name of O.H.P
- 6 (5) State two importances of teaching aids.
- 2 (6) State two importance of L.C.D projector.

4. (A) Answer the following questions :

14

- 10th (1) Describe the basic works of administrators. 7
- 2 (2) Explain western culture and happiness. 7

OR

- 1 (1) What is motivation ? Explain motivation cycle.
- 20th (2) Describe Indian viewpoint about consciousness.

(B) Answer any three out of the following five questions :

3

- 3 (1) Who gave the concept of emotional meditation ?
- 2 (2) Who gave the dual principle of emotions ?
- 5 (3) Who is expert in judging non verbal signs ?
- 1 (4) Who gave the name positive psychology to one of the branch of psychology ?
- 4 (5) Who is not included in selection methods for employees ?